

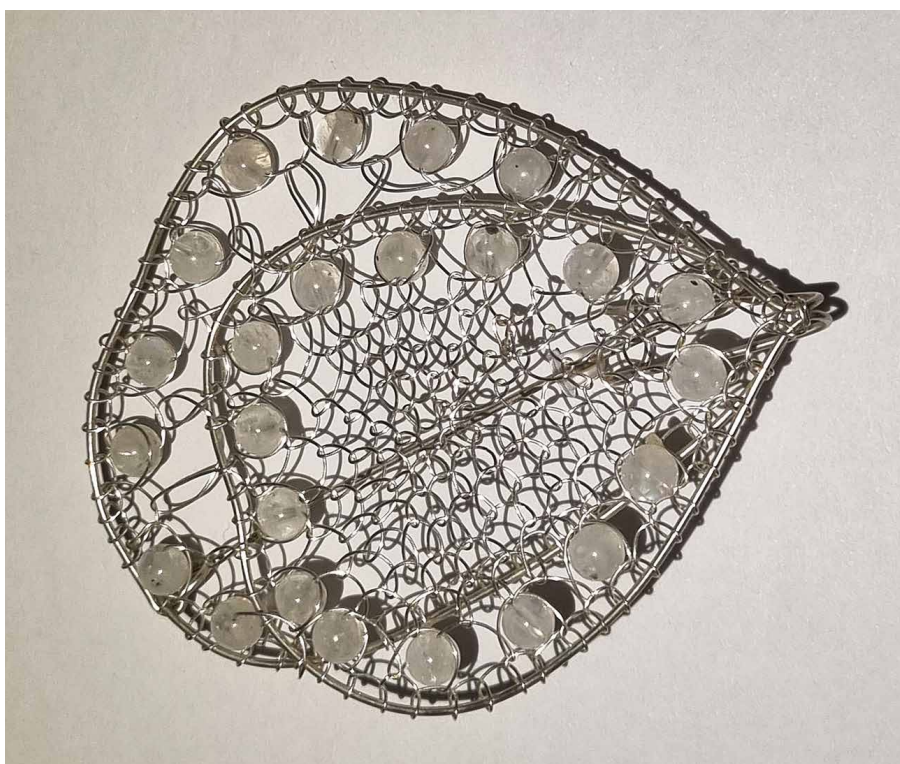
Tatiana Hrindová, Andrea Ševčovičová, Martina Molnárová

Ošetrovateľstvo

ako aplikovaná veda
v Slovenskej republike

SK SaPA
Slovenská komora sestier
a pôrodných asistentiek

Tatiana Hrindová, Andrea Ševčovičová, Martina Molnárová

Ošetrovateľstvo

ako aplikovaná veda
v Slovenskej republike

Upozornenie pre čitateľov a používateľov tejto knihy

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto tlačenej či elektronickej knihy nesmie byť reproduktovaná a šírená v papierovej, elektronickej či inej podobe bez predchádzajúceho písomného súhlasu nakladateľa. Neoprávnené použitie tejto knihy bude **trestne stíhané**.

Automatizovaná analýza textov alebo dát v zmysle čl. 4 smernice 2019/790/EÚ a použitie tejto knihy na tréningovanie AI sú bez súhlasu nositeľa práv zakázané.

**Doc. PhDr. Tatiana Hrindová, PhD.,
PhDr. Andrea Ševčovičová, PhD., MPH, Mgr. Martina Molnárová**

OŠETROVATEĽSTVO **ako aplikovaná veda v Slovenskej republike**

Recenzie: prof. PhDr. Mária Šupínová, PhD.,
doc. PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH, doc. PhDr. Jozef Babečka, PhD.

© Grada Publishing, a.s., 2024

Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2024

Obrázok na obálke Biele srdce SK SaPA, foto PhDr. Lukáš Kober, PhD., MPH

Vydanie odbornej knihy schválila Vedecká redakcia nakladateľstva
Grada Publishing, a.s.

Vydala Grada Slovakia s.r.o.
Moskovská 29, Bratislava
ISBN 978-80-8090-766-2

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
ISBN 978-80-271-5307-7
ako svoju 9286. publikáciu

Zodpovedná redaktorka Mgr. Mira Kováčiková
Sadzba a zalomenie Jan Šístek
Počet strán 96
1. vydanie, Bratislava, Praha 2024

Vytlačila TISKÁRNA V RÁJI, s.r.o., Pardubice

Názvy produktov, firiem a pod., použité v tejto knihe, môžu byť ochrannými známkami alebo registrovanými ochrannými známkami príslušných vlastníkov, čo však nie je zvláštnym spôsobom vyznačené.

Postupy a príklady v knihe, rovnako aj informácie o liekoch, ich formách, dávkovaní a aplikácii sú zostavené s najlepším vedomím autorov. Z ich praktického uplatnenia nevyplyývajú pre autorov ani pre nakladateľstvo žiadne právne dôsledky.

ISBN 978-80-271-7336-5 (ePub)

ISBN 978-80-271-7335-8 (pdf)

Obsah

Predhovor	7
Zoznam skratiek	9
1 Reforma vzdelávania v ošetrovatel'stve na Slovensku po roku 1989	11
1.1 Podmienky vzdelávania sestier	13
1.2 Rozvoj vysokoškolského vzdelávania ošetrovatel'stva na Slovensku	14
1.3 Osobnosti ošetrovatel'stva v procese presadzovania reforiem	16
1.3.1 Alžbeta Hanzlíková	17
1.3.2 Mária Magdaléna Kurillová	19
1.3.3 Dana Farkašová	20
1.3.4 Katarína Žiaková	21
1.4 Presadzovanie autonómneho výkonu ošetrovatel'stva	22
2 Univerzitné vzdelávanie v ošetrovatel'stve na Slovensku v období jeho samostatnosti	25
2.1 Jesseniova lekárska fakulta v Martine, Univerzita Komenského v Bratislave	26
2.2 Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach	29
2.3 Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave ..	31
2.4 Fakulta zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove	33
2.5 Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre	34
2.6 Fakulta zdravotníctva Katolíckej univerzity v Ružomberku	36
2.7 Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, n. o.	39
2.8 Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave	41
2.9 Slovenská zdravotnícka univerzita, Fakulta zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici	42
2.10 Fakulta zdravotníctva Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka	43
3 Osobnosti vysokoškolského vzdelávania ošetrovatel'stva na Slovensku	45
3.1 Valéria Tóthová	48
3.2 Anna Eliašová	50
3.3 Lenka Hajerová Müllerová	52
3.4 Vlasta Závodná	53
3.5 Mária Kilíková	55
3.6 Vlastimil Kozoň	57
3.7 Monika Jankechová	59
3.8 Zuzana Slezáková	61
3.9 Eva Zacharová	62
3.10 Dagmar Kalátová	64

3.11	Eudmila Matulníková	65
3.12	Lucia Dimunová	67
3.13	Eubica Libová	69
3.14	Helena Kadučáková	71
3.15	Anna Murgová	73
4	Reflexia profesionálneho rozvoja sestier inaugurovaných na Slovensku ...	76
	Záver	80
	Zoznam použitej literatúry	83
	Register	93
	Súhrn	95
	Summary	95

Predhovor

Ošetrovatel'stvo ako vedná disciplína je v Slovenskej republike často konfrontované s historickou skúsenosťou, pre ktorú je charakteristické, že výkon sestry ako profesionála v ošetrovatel'stve bol viac-menej asistenčnou činnosťou lekárovi pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Sestry poskytovali starostlivosť o pacientov zväčša na základe ordinácií lekárov, pričom ošetrovatel'ská starostlivosť sa zameriavala na uspokojenie základných biologických potrieb pacientov, t. j. podľa biomedicínskeho modelu.

Celospoločenskými zmenami, ktorými Slovenská republika prešla od roku 1989, však dochádza k zmene pohľadu na ošetrovatel'stvo, hlavne s dôrazom na ošetrovatel'stvo ako vednú disciplínu, s priestorom pre autonómny výkon ošetrovatel'skej praxe. Tieto skutočnosti podnietili vypracovanie prvej Koncepcie ošetrovatel'stva v Slovenskej republike, ktorá už jednoznačne charakterizovala ošetrovatel'stvo ako vedeckú disciplínu, približuje jeho paradigmy, a určila rozsahy uplatnenia ošetrovatel'stva pri zabezpečovaní zdravotnej starostlivosti. Ošetrovatel'ská starostlivosť poskytovaná metódou ošetrovatel'ského procesu vyžaduje od profesionálov v ošetrovatel'stve, aby k pacientovi a jeho potrebám pristupovali holisticky; vnímali pacienta v jeho bio-psycho-socio-spirituálnej jednote. Pre implementáciu týchto zmien do ošetrovatel'skej praxe je nevyhnutná zodpovedajúca príprava študentov v odbore ošetrovatel'stvo. Uplatňovanie princípov praxe založenej na dôkazoch ich učí kritickému mysleniu, ale aj hľadaniu inovatívnych prístupov do ošetrovatel'skej praxe, čo prirodzene podporuje autonómny výkon ošetrovatel'skej praxe. Obhajovanie prínosu a nenahraditeľnosti ošetrovatel'stva pri zabezpečovaní zdravotnej starostlivosti sa dá najobjektívnejšie dokázať prostredníctvom výskumu a štatistických výstupov. Toto smerovanie je pre slovenské ošetrovatel'stvo novým trendom, prináša so sebou potrebu zmeny vnímania ošetrovatel'stva ako praktického výkonu k vnímaniu ošetrovatel'stva ako intelektovej činnosti.

Z histórie ošetrovatel'stva sú nám známe osobnosti, ktoré svojím odhodlaním a prelomovými myšlienkami zohrávali významnú úlohu pri presadzovaní moderných prístupov v ošetrovatel'stve, prispeli k rozvoju ošetrovatel'stva ako vedy a v neposlednom rade tak významne vplývali na zvyšovanie kvality poskytovanej ošetrovatel'skej starostlivosti pacientom. Aj v súčasnosti máme v Slovenskej republike osobnosti ošetrovatel'stva, ktoré svojou angažovanosťou a neutíchajúcou výskumnou aktivitou prispievajú k etablovaniu ošetrovatel'stva ako vednej disciplíny v štruktúrach slovenského zdravotníctva. Poznáme však profesionálnu cestu tých, ktorí svojimi aktivitami smerujú vývoj ošetrovatel'stva a potvrdzujú nevyhnutnosť vnímania ošetrovatel'stva ako aplikovanej vednej disciplíny v Slovenskej republike a tým prispievajú k zvyšovaniu úrovne ošetrovatel'skej praxe? Pozitívne príklady nás motivujú k dosahovaniu vyšších cieľov a preto sme sa rozhodli spracovať publikáciu, ktorá je určená predovšetkým sestrám – profesionálom v ošetrovatel'stve, ale taktiež študentom ošetrovatel'stva a iným zdravotníckym pracovníkom, ktorí majú záujem rozširovať svoj pohľad na ošetrovatel'stvo.

V úvode publikácie charakterizujeme zmeny, ktoré v ošetrovatel'stve na Slovensku nastali po roku 1989. Predstavujeme osobnosti ošetrovatel'stva, ktoré z historického kontextu prispeli k implementácii zmien do ošetrovatel'skej praxe. Vzdelávacie inštitúcie

s dlhodobou históriou i novovzniknuté akademické pracoviská vytvárali postupne priestor pre vzdelávanie v odbore ošetrovatelstvo, ale aj v študijných programoch pre ďalších zdravotníckych pracovníkov. Jadrom publikácie je však predstavenie profesionálov v ošetrovatelstve, ktorí nadobudli v tomto vedeckom odbore akademický titul profesora, svojim profesionálnym životom prispievajú k rozvoju ošetrovatelstva ako vedy v Slovenskej republike. Profesionálne životopisy osobností ošetrovatelstva, ktoré uvádzame v našej publikácii, sme získali rešeršovaním odborných publikácií a internetových zdrojov, ale aj z poskytnutých informácií priamo od predstavovanej osobnosti. Sme presvedčení o významnom vplyve týchto osobností na rozvoj ošetrovatelstva ako vedy, lebo ako uvádza Farkašová (2021, s. 40) „Práve takéto sestry píšú históriu ošetrovatelstva.“

autorky

Zoznam skratiek

AOPP	Asociácia na ochranu práv pacientov SR
APVV	Agentúra na podporu výskumu a vývoja
CEDEFOP	Európske stredisko pre rozvoj odborného vzdelávania
ČR	Česká republika
ČZU	Česká zemědělská univerzita
DPŠ	doplňujúce pedagogické štúdium
ECTS	Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov
EFN	European federation of Nurses Associations
FOaZOŠ	Fakulta ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií
ESF	Európsky sociálny fond
FSVaZ	Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva
ETNA	European Transcultural Nurses Association
EÚ	Európska únia
FZO	Fakulta zdravotníckych odborov
FZ SZU BB	Fakulta zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave so sídlom v Banskej Bystrici
HOPE	Human Opportunity for Peace in Europe
IAHC	International Association for Human Caring
ICN	International Council of Nurses
ICNP	International Classification for Nursing Practice
JLF UK	Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského
KEGA	Kultúrna a edukačná grantová agentúra MŠVVaŠ SR
KU	katolícka univerzita
LEMON	Learning Material on Nursing
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NSK	Nitriansky samosprávny kraj
NsP	nemocnica s poliklinikou
PHARE	Program podpory hospodárskych a politických zmien v krajinách strednej a východnej Európy
PL	Poľsko
PU	Prešovská univerzita
SAAIC	Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu
SK SaPA	Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek
SR	Slovenská republika
SZŠ	stredná zdravotnícka škola
SZU	Slovenská zdravotnícka univerzita
ŠP	študijný program
TAIEX	Technical Assistance and Information Exchange Instrument
TČM	Traditional Chinese Medicine
TEMPUS	Trans-European mobility for university studies
UJEP	Univerzita Jána Evangelisty Purkyně
UK	Karlova univerzita v Prahe

V4	Vyšehradská štvorka
VEGA	Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR a SAV
VŠZaSP	Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety
WHO	World Health Organization
Zb.	zbierka
ZSF	Zdravotno-sociálna fakulta Jihočeskej univerzity
Z. z.	zbierka zákonov